

VIZIUNEA ORGANIZAȚIEI PENTRU COOPERARE ȘI DEZVOLTARE ECONOMICĂ (OCDE) ASPRA SPAȚIULUI CIVIC DIN ROMÂNIA

Analiza spațiului civic din România oferă o analiză aprofundată a cadrelor legale, politicilor, instituțiilor și practicilor naționale relevante pentru protecția spațiului civic. Acesta scoate în evidență punctele forte și domeniile de îmbunătățire și oferă îndrumări cu privire la o gamă largă de probleme. Revizuirea evaluează patru dimensiuni cheie ale spațiului civic: libertățile civice, libertatea mass-mediei și spațiul civic online, mediul favorabil pentru organizațiile societății civile și participarea cetățenilor la procesul de luare a politicilor și deciziilor. Constatările și recomandările oferă un plan pentru o guvernare mai transparentă, mai receptivă, mai participativă și mai responsabilă în România, care informează și implică cetățenii și împuternicește părțile interesate să atingă împreună obiectivele comune.

Provocările sociale, economice, geopolitice și de mediu cu care se confruntă guvernele reprezintă un moment critic pentru democrațiile din întreaga lume. În mulți membri ai OCDE, încrederea publicului în instituțiile guvernamentale a scăzut, această tendință fiind însoțită de scăderea numărului de votanți prezenți la vot, prevalența tot mai mare a dezinformării, polarizarea politică în creștere și grupurile mai mari disociindu-se de procesele democratice tradiționale. În acest context, OCDE a lansat inițiativa privind consolidarea încrederii și a democrației (CDI) în 2021, cu dublul obiectiv de consolidare a guvernării democratice și protejarea lor de amenințările existente și emergente. Prin această inițiativă, Membrii OCDE recunosc în mod explicit necesitatea de a proteja și promova spațiul civic ca parte a consolidării participare, reprezentare și deschidere în viața publică.

MEDIUL DE DESFĂȘURARE A ACTIVITĂȚII ORGANIZAȚIILOR SOCIETĂȚII CIVILE (OSC) DIN ROMÂNIA

În acest capitol OCDE oferă o imagine de ansamblu asupra mediului favorabil pentru organizațiile societății civile din România. Acesta examinează principalele legi și practici, inclusiv cele care reglementează înregistrarea asociațiilor, statutul de utilitate publică pentru organizațiile societății civile și accesul la finanțare. Sunt trecute în revistă provocările și oportunitățile legate de capacitatea și guvernarea OSC. De asemenea sunt oferite recomandări concrete pentru Guvern privind consolidarea și sprijinirea sectorului în recunoașterea rolului său pozitiv în societate.

A. Prezentare introductivă a sectorului societății civile din România

B.

OSC-urile din România activează într-o varietate de sectoare și au jucat un rol important în crizele recente, cum ar fi pandemia de COVID-19 și situația de urgență a refugiaților ca urmare a agresiunii pe scară largă a Rusiei împotriva Ucrainei vecine. Conform unui studiu al Băncii Mondiale realizat în anul 2020 pe 286 de OSC-uri din România, principalele domenii ale acestora de activitate includ sport și activități conexe, educație, asistență socială, activități

financiare, agricultură și îngrijirea animalelor, consultanță, sănătate, cultură și mass-media, comerț și energie.

Majoritatea organizațiilor societății civile sunt concentrate în orașe, cu organizații mai puține și mai mici active la nivel local. Ca în multe altele țări membre OCDE, organizațiile locale par mai confruntate cu provocările organizaționale și de finanțare, având în vedere că au mai puține resurse, acces limitat la fonduri și mai puțină experiență cu procedurile birocratice. În general, sectorul societății civile a rămas relativ mic în comparație cu acesta din alte țări europene.

Sectorul este condus în principal de voluntari, o tendință care a crescut în ultimii cinci ani după cum arată rapoarte recente și sondaje – bazate pe un număr limitat de respondenți – care indică faptul că aproximativ jumătate dintre OSC-urile din România nu au angajați cu normă întreagă. Pe baza datelor fiscale găsite pe site-ul Ministerului de Finanțe din 2021, estimarea aproximativă a unui CSO a presupus că acest număr ar putea depăși acum 70%. Sondajele din 2020 indică faptul că, printre cei care angajează personal, marea majoritate a organizațiilor au până la 10 angajați în medie, foarte puține (8-9%) angajând mai mulți, și chiar mai puține care operează fără a angaja voluntari.

În ultimul deceniu a existat o creștere vizibilă a activismului, odată cu crearea mai multor OSC-uri noi. Sectorul a cunoscut o schimbare de la angajamentul civic bazat pe interese personale sau comune (de exemplu, syndicate, grupuri de interese) la activismul mai larg bazat pe probleme și activități ale societății civile pe subiecte precum corupția și mediul.

Pe baza diferitelor rapoarte și studii, anumite "evenimente declanșatoare" au galvanizat grupuri mari de oameni, ceea ce a dus la proteste și la crearea de noi organizații ale societății civile. De exemplu, în 2013, un proiect de lege de aprobare a proiectului minier privind aurul de la Roșia Montană a dus la proteste pro-mediul și anticorupție; în mod similar, un incendiu mortal din 2015 din clubul de noapte COLECTIV din București, care a scos la iveală cazuri de corupție locală, a dus la fondarea mai multor noi organizații de tehnologie civică. În plus, debutul COVID-19 a dus la înființarea în 2020 a unor noi organizații lucrând în sectoarele social, educație și sănătate pentru a combaterea virusului.

În general, sectorul s-a dovedit rezilient și flexibil atunci când răspunde provocărilor societale și recentelor crize sanitare și umanitare cauzate de pandemie și războiul din Ucraina. În timpul pandemiei, societatea civilă, sectorul privat și alte părți interesate relevante au colaborat cu guvernul pentru a limita efectele negative ale virusului, în special în furnizarea de servicii și ajutor de urgență. În acest timp, noi coaliții ad-hoc și grupuri informale de organizații ale societății civile au pledat pentru o varietate de probleme legate de drepturile omului, inclusiv libertatea de întrunire pașnică, accesul la protecția datelor publice și personale educație, sprijin pentru grupurile vulnerabile, probleme de mediu, sănătate, trafic de persoane, gen, educație sexuală și cultură. În același timp, provocările rămân atât în ceea ce privește răspunsurile la pandemie, cât și în general, pentru organizațiile societății civile care au început ca mișcări sau grupuri informale, mai degrabă decât organizații înregistrate. În continuare, profesionalizarea, consolidarea capacităților și formarea sunt încă necesare. Majoritatea organizațiilor societății civile chestionate de Banca Mondială în 2020, au arătat că formarea este necesară în special în domeniile strănerii de fonduri (73 %), dezvoltarea parteneriatelor (57%), gestionarea culturii organizaționale (45%) și îmbunătățirea imaginii publice a organizațiilor societății civile (44%).

Conform **Indicelui de sustenabilitate 2021** al Agenției pentru Dezvoltare Internațională a Statelor Unite, sustenabilitatea sectorului este încă în evoluție. Percepțiile despre organizațiile societății civile în rândul cetățenilor sunt relativ pozitive. Un sondaj național realizat în 2021 de Institutul Român de Evaluare și Strategie (IRES) a indicat că 25% din populația română a avut o încredere ridicată sau foarte mare în OSC-uri, proporție mai mare decât cea în administrația prezidențială (22%), guvern (21%) sau parlament (13%). În special, nivelul de încredere în organizațiile societății civile a fost mai mare în rândul tinerei generații: 31% dintre respondenți cu vârste între 18 și 35 de ani și-au exprimat încrederea ridicată sau foarte ridicată în organizațiile societății civile.

Date disponibile privind sectorul

Registrul național al persoanelor juridice fără scop lucrativ (denumit în continuare "Registrul național") administrat de Ministerul Justiției (<https://www.just.ro/registrul-national-ong/>) indică faptul că peste 120 000 de organizații ale societății civile sunt înregistrate astăzi în România. La sfârșitul lunii septembrie 2022, registrul conținea înregistrări de la 102 989 de asociații, 19 282 de fundații, 1 497 de federații, 763 de sindicate și 36 de persoane juridice străine.

Pe baza acestor cifre, majoritatea organizațiilor societății civile înregistrate sunt asociații (83%), urmate de fundații (15%). Există și asociații informale, dar sunt adesea de natură temporară și mici ca mărime.

Din totalul de 124 010 OSC înregistrate în Registrul Național al Ministerului Justiției¹, toate înregistrările marcate ca fiind radiate, dizolvate și în lichidare au fost eliminate.

Cu toate acestea, având în vedere lipsa unei colectări consistente și uniforme de date despre sector, nu este clar câte OSC-urile enumerate în registrul de mai sus rămân active. Cele mai recente concluzii cuprinzătoare cu privire la numărul OSC-urilor active în România datează dintr-un raport din 2017 emis de Organizația pentru Dezvoltarea Societății Civile Foundation, care a constatat că 88 650 de organizații ale societății civile înregistrate în Registrul Național în 2015, mai puțin de jumătate (doar 42 707) erau active.

B. Consolidarea parteneriatelor cu sectorul societății civile

Deși există parteneriate între organizațiile societății civile și stat, acestea sunt în mare parte ad-hoc și adesea legate de anumite sectoare sau evenimente și provocări în curs, cum ar fi pandemia sau războiul din Ucraina.

Analiza guvernamentală care evaluează practicile administrației publice centrale și locale în procesul decizional a constatat că, în timp ce articolul 51 din Ordonanța Guvernului 26/2000 cu privire la asociații și fundații impune crearea de structuri pentru a gestiona relația cu asociațiile, fundațiile și alte entități similare enumerate în ordonanță, doar 46,7 % dintre instituțiile care au răspuns au implementat această dispoziție (Secretariatul General al

¹ Ministerul Justiției (n.d.[12]), Registrul național al persoanelor juridice non-profit, <https://www.just.ro/registrul-national-ong/> (accesat la 22 iulie 2022).

Guvernul, 2021). În același timp, în cadrul misiunii de informare a OCDE, societatea civilă reprezentanții implicați în parteneriate cu autoritățile administrației centrale și locale au raportat că au avut succes în general.

Exemple de inițiative din România pentru consolidarea parteneriatelor dintre guvern și societatea civilă

1. Program de voluntariat și inițiative ulterioare

În ultimii ani, România a căutat să consolideze parteneriatele dintre guvern și societatea civilă. Din 2020, Secretariatul General al Guvernului a organizat trei ediții anuale ale programului Promotorii Voluntariatului pentru creșterea sprijinului autorităților locale pentru voluntariat. Acest program urmărește să dezvolte capacitatea operațională a OSC-urilor prin stimularea parteneriate între societatea civilă și administrațiile publice locale și încurajarea activităților comune și eforturi la nivel central și local în beneficiul comunităților locale.

În 2020, 12 organizații neguvernamentale (ONG-uri) din toate regiunile naționale de dezvoltare au fost implicați în program și peste 400 de reprezentanți ai instituțiilor publice și ai societății civile a participat la evenimente. Un an mai târziu, la program au participat 19 ONG-uri și toate cele 4 asociații ale autorităților publice locale, cu peste 600 de reprezentanți ai instituțiilor publice și ai societății civile participarea la evenimente. În 2022, au avut loc numeroase activități pentru a sprijini parteneriatele în cadrul sectorul educației și asigurarea punerii în aplicare a legislației și strategiilor esențiale. Programul a produs un ghid din 2020 privind optimizarea parteneriatelor dintre autoritățile publice și societatea civilă și un ghid din 2021 manual de bune practici privind parteneriatul dintre autoritățile publice și organizațiile societății civile.

2. Sprijin pentru pandemie

În 2020, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile a elaborat un document de poziție pentru guvern, contribuția a 130 de organizații din întreaga țară, cu o listă de măsuri de sprijinire a României OSC-urile și beneficiarii acestora în timpul pandemiei de COVID-19. Documentul arată că mai mult de 550 de organizații au solicitat măsuri precum înființarea unui fond de urgență pentru OSC-urile care oferă sprijin, scutiri de taxe și alte forme de subvenții și indemnizații.

A servit drept bază pentru o serie de întâlniri cu prim-ministrul pe teme precum mediul, voluntariatul, educația și drepturile copilului, precum și o mai mare implicare a societății civile în procesele decizionale, pe baza cărora prim-ministrul a convenit să consolideze procesele și luarea deciziilor în timpul crizei. OSC-urile intervievate au considerat că pandemia a avut cooperarea cu statul în timpul crizei, dar a deplâns absența unei eforturi guvernamentale în această privință.²

Într-un exemplu notabil de colaborare, 788 de organizații ale societății civile s-au auto-organizat prin intermediul platformei votong.ro, o organizație axată pe îmbunătățirea digitalizării. Paisprezece reprezentanți ai OSC-urilor au fost selectați pentru a participa la

² Interviu cu OSC-euri, Iulie și Octombrie 2022.

Consiliul Economic și Social al României, prim-ministrul numind-ui pe toți, cu excepția unui reprezentant al "Sex versus Barza", un OSC care promovează educația sexuală.

3. Parteneriat pentru a sprijini refugiații de război ucraineni

Au existat numeroase exemple de cooperare eficientă între administrație și societatea civilă pentru a sprijini numărul mare de refugiați de război ucraineni care sosesc în România din Februarie 2022. De exemplu, Codul pentru România (<https://code4.ro/ro/code-for-romania-war-task-force>) a colaborat cu Guvernul, agențiile relevante ale Națiunilor Unite (ONU) și Consiliul pentru Refugiați, pentru a crea platforme online pentru refugiați (<https://dopomoha.ro/ro>) pentru partajarea informației; gestionarea și distribuirea ajutorului; și acces la tratament medical. Coaliția pentru Drepturile migranților și refugiaților (CDMiR) a fost, de asemenea, împreună cu alte părți interesate, implicată în elaborarea planurilor de acțiune care stabilesc măsuri de sprijinire a persoanelor strămutate din Ucraina în șase domenii tematice (ocuparea forței de muncă, locuințe, educație, sănătate, copii și tineri și persoane vulnerabile).

C. Inițiative recente de reformă privind Ordonanța 26/2000 privind asociațiile, fundațiile și federații

Între 2018 și 2020, Secretariatul General și Ministerul Justiției au condus un grup de lucru cu scopul modificării și completării Ordonanței Guvernului 26/2000, în special și funcționarea asociațiilor, fundațiilor și federațiilor. În 2020 și 2021, Secretariatul General a efectuat o serie de consultări prealabile cu reprezentanții OSC în același scop, solicitând propuneri privind posibile modificări ale ordonanței. Ministerul Justiției atunci a inițiat discuții cu organizațiile societății civile privind modificarea dispozițiilor relevante și colectarea și analizarea informații privind deficiențele generale ale ordonanței. Au fost două întâlniri cu reprezentanții OSC-urilor organizate în iunie și iulie 2021, urmate de consultări suplimentare.

Până în septembrie 2021, ministerul a discutate, online sau în persoană, planurile de modificare a ordonanței guvernamentale cu reprezentanții 52 de organizații ale societății civile și a organizat o dezbateră suplimentară în acea lună, care a implicat discuții cu toți cei interesați OSC-urile. În timpul discuțiilor de mai sus, cele mai frecvente preocupări exprimate de organizațiile societății civile au inclus lipsa unei practici uniforme de înregistrare de către instanțele individuale Participanții au remarcat, de asemenea, duplicarea datelor în registrele instanțelor și într-un registru ținut de Ministerul Justiției. Alte aspecte au inclus procedurile dificile și îndelungate de modificare a statutului sau a documentației unei organizații ale societății civile și cerința de a include consiliul de conducere al unei organizații în statutul unei organizații ale societății civile (ceea ce înseamnă că schimbările de conducere trebuie, de asemenea, să fie reflectate în statut). Participanții au remarcat, de asemenea, că obligația de informare a instanțelor cu privire la intrarea sau ieșirea membrilor prin intermediul listelor de membri actualizate a fost, de asemenea, în mod nejustificat de împovărătoare.

În același timp, la jumătatea anului 2021, în contextul transformării digitale a serviciilor în sectorul justiției, Ministerul Justiției și-a anunțat intenția de a reforma Registrul Național.

Planul era de a lega la sistemele de tehnologie a informației utilizate de judecători și grefieri, precum și la alte baze de date (de exemplu, de la Ministerul Finanțelor), oferind în același timp acces la date deschise relevante. În plus, a existat o necesitate recunoscută de a permite crearea electronică a extraselor din registru și pentru a facilita transmiterea online a documentației relevante (de exemplu, schimbări de membri, documente de înregistrare și retragere, informații privind organele de conducere și modificări de adresă). În plus, planul era ca OSC-urile să poată utiliza aceleași proceduri simplificate ca și cele utilizate de companii pentru a-și înregistra numele și pentru evidențele lor fiscale, deși întrebarea strategică cheie dacă OSC-urile vor fi autorizate să se înregistreze la Registrul Comerțului sau dacă vor continua înregistrarea la instanțele competente nu a fost soluționată în cadrul consultărilor din 2021.

De atunci, lucrările la proiectele de amendamente și la reformarea registrului central s-au oprit, inițial din cauza unei crize politice care a dus la o schimbare de guvern la sfârșitul anului 2021.¹ Mergând mai departe, intenția este ca ministrul justiției să colaboreze cu Secretariatul General pentru a elabora proiecte legislative pentru ca să modifice sau să completeze legislația existentă în vederea îmbunătățirii procesului de înregistrare a organizațiilor societății civile.

Întrebări cheie, cum ar fi menținerea actualiei proceduri judiciare – cu reforme pentru a reduce presiunea pe instanțe și să reducă durata procesului – sau pentru a înlocui va trebui să se răspundă ca parte a acest proces. Reprezentanții societății civile au remarcat o lipsă de comunicare cu privire la următorii pași ai reformei proces, precum și o lipsă de coordonare între organismele publice relevante.

În noiembrie 2022, un nou proiect de lege a fost introdus de mai mult de 30 de membri ai Senatului României. Cu scopul declarat de a reduce litigiile de "rea-credință", proiectul de lege a introdus răspunderea individuală a membrilor consiliului de administrație ai OSC-urilor pentru orice daune cauzate terților în timpul proceduri administrative inițiate de OSC împotriva actelor administrative, în cazul în care procedurile sunt nereușite. Proiectul de lege a adăugat, de asemenea, noi cerințe pentru OSC-urile care doresc să facă apel împotriva hotărârii administrative în fața instanțelor, cu efect retroactiv, și au limitat drepturile membrilor sau gestionarea asociațiilor dizolvate anterior pentru a înființa noi asociații.

Între timp, pentru entitățile care aleg să se înregistreze, provocările rămân. Deși procesul este gratuit, multe OSC-urile consideră că este lung și laborios și există un consens între guvern și reprezentanții societății civile că ar putea fi simplificată și îmbunătățită în continuare prin intermediul instrumentelor digitale. În plus, deși înregistrarea în sine nu este asociată cu costurile directe, costurile de funcționare legate de obligațiile fiscale și necesitatea verificării anumitor documente de către contabili autorizați reprezintă sarcini financiare, în special pentru organizațiile mai mici. În ceea ce privește durata procedurilor de înregistrare, România este prezentă în rândul a 7 % din țările europene (atât în cadrul OCDE, cât și în afara acesteia) în care astfel de proceduri durează între 1 și 3 luni pentru a finaliza, ceea ce ilustrează faptul că procesul este relativ lent. Reprezentanții Guvernului au menționat că judecătorii trebuie să verifice dacă entitățile înregistrate nu au un ca organizație înregistrată existentă, care adesea întârzie procesul. În comparație, 47% din țările europene și 42% dintre membrii OCDE intervievați au nevoie de 15 zile sau mai puțin pentru a finaliza înregistrarea CSO, în timp ce 27% dintre țările europene și 25% dintre membrii OCDE durează între 16 zile și 1 lună.

D. Recomandări

D.1. Sporirea transparenței sectorului.

România ar putea:

- Reluarea discuțiilor dintre Ministerul Justiției și societatea civilă privind efectuarea înregistrării proceduri pentru organizațiile societății civile mai scurte, mai simple și mai puțin împovărătoare (de exemplu, prin îmbunătățirea utilizării de instrumente) și, prin urmare, să sprijine mai mult sectorul, urmat de un plan de acțiune și de punere în aplicare a acestora.

- Asigurarea disponibilității unor date fiabile, transparente și actualizate la nivel național privind sectorul OSC și să se angajeze să elimine informațiile învechite sau învechite pentru a sprijini sectorul.

o Revigorarea discuțiilor privind îmbunătățirea interoperabilității între Registrul Național și bazele de date deținute de ministere (în special Ministerul de Finanțe) și de Institutul Național al Statistici, astfel încât registrul să devină un depozit pentru organizațiile societății civile și o sursă de informații actualizate, statistici și date naționale fiabile privind cele mai recente tendințe în ceea ce privește înregistrarea societății civile și activității.

- Aceasta ar putea include cifre anuale despre câte asociații și entități similare aplică pentru înregistrare și câte dintre aceste cereri sunt acceptate/respinse, în plus față de starea cererilor de înregistrare.
- Eliminarea continuă a OSC-urilor care au fost dizolvate sau inactive ar face, de asemenea, date mai precise.

- Pe termen lung, să ia în considerare crearea unui portal centralizat al OSC, în colaborare cu societatea civilă; care este conectat la Registrul Național actualizat descris mai sus, incluzând și mai multe informații privind finanțarea, participarea, oportunitățile de networking și alte evenimente relevante.

D.2. Dezvoltarea unui sistem prin care OSC-urile care operează în interes public să primească sprijin guvernamental;

România ar putea:

- Să se bazeze pe revizuirea sistemului său de stare de utilitate publică care a fost efectuată la pregătirea Planului de acțiune al Parteneriatului pentru Guvernare Deschisă și, în consultare cu reprezentanții societății civile, să continue să exploreze dacă și cum acest sistem poate fi făcut mai util, mai accesibil și mai puțin împovărător pentru OSC-urile, de exemplu prin adăugarea de beneficii specifice pentru organizațiile societății civile selectate, prin introducerea unor cerințe de raportare mai puțin împovărătoare și clarificând criteriile de selecție a organizațiilor societății civile. De asemenea, se poate lua în considerare la înlocuirea întregului concept de

statut de utilitate publică cu un sistem de beneficii diferit care să se construiască pornind de la beneficiile fiscale și de altă natură existente și sprijină mai mult sectorul OSC în ansamblu.

- Să se asigure că toate organizațiile care primesc statutul de utilitate publică lucrează pe probleme de interes public, cum ar fi parte a proceselor decizionale relevante și să consolideze transparența în sistem.

D.3. Pentru a promova un sistem de finanțare deschisă, accesibilă, durabilă și strategică pentru OSC-uri

România ar putea:

- Îmbunătățirea oportunităților de finanțare guvernamentală și asigurarea faptului că un astfel de sprijin este furnizat într-un mod independent, transparent și uniform de a crește sustenabilitatea, de a menține autonomia sectorului și care să permită organizațiilor societății civile să dezvolte obiective și capacități strategice pe termen lung, de exemplu printr-un fond dedicat societății civile.
- Asigurarea distribuirii fondurilor guvernamentale conform criteriilor clare și transparente care se aplică în mod egal cu toate organizațiile societății civile, într-o manieră accesibilă, nebirocratică și echitabilă. Monitorizare și raportare privind finanțarea publică acordată OSC-urilor poate încuraja o abordare mai strategică a mecanismelor de finanțare.
- Instituționalizarea supravegherii independente a distribuției fondurilor publice, pentru a construi încrederea în public pe lângă efectuarea de evaluări de impact pentru a stabili eficacitatea proiectelor și dacă își ating rezultatele dorite. Încercarea de a facilita accesul la o varietate de surse de finanțare, inclusiv prin revizuirea sistemului prin care contribuabilii pot dedica până la 3,5% din impozitul pe venit pentru a sprijini organizațiile non-profit este mai puțin împovărătoare și mai transparentă.
- Stimularea OSC-urilor să se angajeze în diferite activități economice care ajută la finanțarea diferitelor lor activități în cadrul organizației nonprofit. Dispozițiile legale relevante ar beneficia de clarificarea tipurilor care sunt permise și care nu.
- Facilitarea finanțării grupurilor de reflecție independente și a organismelor de supraveghere din România pentru a consolida transparența și responsabilitatea și să sprijine capacitatea acestora de a trage la răspundere funcționarii publici.

Strategia de Guvernare Deschisă a României și componenta sa integrată privind implicarea societății civile vor, fără îndoială, să ajute guvernul să adopte o abordare mai puțin legalistă și mai holistică a părților interesate în participare, pe lângă furnizarea unui cadru general pentru a aborda multe dintre provocări identificate în această scanare a spațiului civic.

Misiunea de informare a OCDE a scos la iveală mai multe bariere care, în prezent, împiedică întregul potențial al societății civile din România, care au fost subiectele de discuție la ateliere guvernamentale-societăți civile în septembrie 2022.

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

Procesul rezultat de concepere, dezvoltare, implementare și monitorizare a strategiei – cu înțelegerea faptului că procesul de colaborare este la fel de important ca și strategia în sine – va oferi oportunitatea de cooperare strânsă și semnificativă între guvern și societatea civilă și are potențialul de a pune bazele unui parteneriat bazat pe încredere, un sentiment de incluziune.

Mihai Constantin Șeitan

Specialist în activitatea de lobby

Noiembrie 2024